

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

IX. Luthero-caluiniani an sint Seruetiani, & Valentiniani?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

tamen effugere nequit penitentiam, in solo circum ductus indusio, cum cereo, sub voce praeconis: dato insuper iuramento de non deserenda vrbe. At tertium periurus, denique morte laic, autore Caluino.

Illius autem innouati Arianismi tres erant. 1. Tres esse spiritus aeternos, Patrem, Filium, Spiritum Sanctum, Essentiali Numero differentes. 2. Has Personas non esse aequales; sed Patrem ceteris eminentiorem; sic ut Pater Essentialior; alij duo Essentialiari debeant dici. 3. Filium esse non ex nihilo, neque ex tempore genitum; sed ab aeterno, & ex eadem Substantia.

AUTOR. Haec de Essentia & Distinctione Personarum vniuersè: nunc singularitatem de Distinctione.

IV. VALENTINIANI, etsi cum Ario agnoscunt tria distincta, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum; te ipsa tamen in Deo vero intrinsecam distinctionem, ita vt eadem Essentia sit in tribus, non agnoscunt. Ideo nolunt dici Patrem Personam primam: Imò Personam, aiunt, primam esse sophisticam & diabolicam. Vnde rident haec nomina, *Essentia, Persona, Relatio, Proprietas.*

TRANSYLVANI agnoscunt Patrem à Christo distinctum; vt quem purum hominem faciunt. Ante Incarnationem tamen nullam agnoscunt Distinctionem in Deo; sed dicunt; Verbum & Spiritum Sanctum, quae in Veteri Testamento leguntur, esse Potentias, seu Virtutes Patris, Non Distinctas ab eo Persona, Relatione, aut Proprietate: quae Nomina Rident & ipsi toto lib. 2.

Haec relatio Atheismorum: Porrò Collatio deorum fiat; & demonstratio, Lutherocaluinianos esse & Seruetianos partim; partim & Valentinianos, id est Samosatenos nouos & Arianos, liquebit.

QUESTIO IX.

Luthero-caluiniani an sint Seruetiani, an verò Valentiniani?

LUTHERO-CALVINIANA huc prius in Synopsin redigam praedicta:

dein alia subijciam: ad quaestionem denique respondebo.

I. LUTHERI vox est: Dei Filius est *Virtus Patris;* non **DEVS**. 2. *Verbum est Instrumentum Patris in creando & operando.* 3. *Christus est E L, sicut & creatura.* Nam **E L** in singulari dicitur in Scripturis tantum de **DEO VERO.** Sic & Luthetani; Vt Melancton: *In Christo Aliquid Natura diuina est.* Vt Stancarus ex eodem, & Schegkius: *Singula Persona plenus & perfectus Deus non sunt; in vnum tamen collecta Deum perfectum efficiunt.* Vt Schegkius. *Sunt nuda Proprietates, Diuina Essentia non potest tota de Singulis predicari. Sunt Energia tantum & tres Partes &c.*

CALVINI vox est: *Vtinam sepulta essent haec Nomina, Trinitas, Persona, &c.* Item *Pater, Filius, & Sp. Sanctus tantum Proprietate quadam sunt distincti.* *Musculus. Sine vocabulo, Personae, potes esse Christianus.*

AUTOR. Atqui ista sunt Seruetiana partim & Valentiniana: Patet confertenti: Ergo tales sunt & ipsi Luthero-caluiniani. Porrò liquebit idem euidentius è subiectis eorundem ac Symmystarum ipsissimis totidem Verbis, & Censuris.

H. ERASMVS, LUTHERI calamus, dextera, & anima. in c. 5. Ephes. statuit hoc sibi axioma: *In Scripturis Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur.* Hanc regulam gnauiter sequuntur Transylvani. Idem istud Philip. 2. *Qui cum in forma Dei esset, sic exponit, id est; cum opera exteriora faceret, in quibus fulgebat Diuinitas. Probat. Quia sicut formam ferui suscepit specie exteriori, non substantialiter: ita & formam Dei in exteriori operatione miraculosa. Haec summa Erasiana est, Vide Bell. l. 2. de Christo c. 7.*

I. AUTOR. Ergo Erasmo Dei filius non est absolute **DEVS**, aut Verus **DEVS**. Vide nostrum *Antichristum Calu: q. 2. 3.*

PERKINSVS Anglus Theol. Calu. in Explicat. Symboli. ait: *Iuxta vsitatum & vulgarem regulam; Si comparatur DEVS cum Filio & Spiritu Sancto, tum per vocem DEVS solus Pater intelligitur.* Restrigit hic arctius, quod vniuersè dixit Erasmus,

MELANCHTHON in epist. ad Elec. Brandeburgicum, & in Locis, editis B. fil. pag. 42. *Christus ante Incarnationem Regni sibi à Deo Patre datus est. Ergo non ab aeterno id cum Patre habuit commune; vt in isto*

minor Patre. Ibid. Secundum diuinitatem restitui sibi gloriam pessulat. Ergo amiserat, vt minor. Idem in Locis Commun. anni 1543. pag. 24. Item Beza in epist. 28. Christus secundum diuinitatem obediit Patri; in eius eedit. Idem Melanch. epist. ad Brandeb. & lib. contra Stancarum: Christus Patris Sacrificas, Supplicat, apud eum intercedit.

II. AVTOR. At Istæ propositiones olim & Arianorum erant, teste S. Cyrillo lib. 11. in Ioan. c. 17. & 18. Sunt autem & Valentinianorum; patet supra.

1. CALVINVS in literis ad Polonos nihil abijt ab iisdem. Tigurini epist. ad Polonos anni 1560. & 1561. in omnibus illi suffragantur. Item Fulco in confutatione criminacionum Papisticarum, pag. 64. & 65. Item Tuellus contra Hardingum art. 14. & 17. ait: *Dua in Christo natura fuerunt, Deitas, atque Humanitas. Christus Humanam naturam immolatus fuit; Diuinam Sacrificus exiit.*

2. CALVINVS epist. ad Polonos. *Quamquam ab antiquis sententia Christi: Pater Maior est me: restricta fuit ad Humanam eius naturam: EGO tamen non dubito ad Totum Complexum extendere.*

3. CALVINVS è cathedra Pinouzouiana definiuit. *Filius, etiam in Diuina natura, Officiatione, Patre minor est.* Stanislaus Saruicius, cum idem in publica disputatione latigitus Arianis fuisset, eò nomine est à Caluino, in epist. ad Polonos, mirificè commendatus: Et à Beza in epist. Theolog. 14. audire meruit, Frater plurimum obseruandus.

4. CALVINVS Instit. l. 2. c. 14 §. 3. illud Pauli: *Tunc & ipse Filius Subiectus erit ei.* exponit quo ad Diuinitatem ratione officij. Accedit in hoc illi pedarius Senator Melächthō: qui in libro contra Stancarum, & Epist. ad Brandeb. appellat sæpius *Christum Patris Subiectum, secundum Diuinam quoque naturam; eiusque Ministrum.*

5. CALVINVS in Harm. Matth. cap. 22. v. 44. & in Matth. c. 26. v. 64. ait, *Christus est Patris Vicarius:* In Ioan. c. 17. v. 12. eiusque *Minister.* In Ioan. 1. v. 18. & *ei ab intimo secretis.*

6. CALVINVS epist. ad Polon. *Verbum, & secunda illa in Diuina Persona, iam inde ab initio, ante lapsum Adæ, Mediator fuit. Qui & esse certè non potest, quin dispensationis ordine, super Mediatoris Personam Patre eminent.*

7. Theod. Beza epist. 28. *Christus Mediator est inter Patrem & nos, distinctè secundum Humanam naturam; & distinctè secundum Diuinam: imò præcipuè secundum Diuinam.* Hæc Beza, mali corui malum ouum, ab Magistro suo Caluino in admonitione ad Polonos, sic tonante: *Impius est, imò diabolus, quisquis Negat, Christum secundum Diuinitatem esse Mediatorem.*

8. TICVRINI epist. ad Polonos anni 1560. hortantur, vt hoc docere constanter pergant: & si fecerint, ipsis à Domino benedictionem (scilicet. etc.) hauriantur. Rursus idem in suo ad Polonos responso inquit: *Tres sunt Personales in Uno Deo operationes.*

9. CALVINVS lib. contra Gentium in refut. Prothesios 10. Et Instit. lib. 1. c. 17 §. 25. *Pater Solus in Scripturis Deus vocatur καὶ ὁ πεποχθῆν, per excellentiam.* Sic & Zanchius de tribus Elohim par. altera. lib. 5. c. 8.

10. CALVINVS Harm. in Math. cap. 22. v. 64. Et in Confess. Geneuen. anni 1547. clarius explicans ait: *Pater primum, Filius secundum, Spir. Sanctus tertium à Patre ætatis imperij & honoris locum.* Idem Harm. in Ioan. an. cap. 6. v. 57. & in Marci. c. 17. v. 16. *Pater, ait, prima vita causa est, & primus Gradus, Filius secunda, Spiritus S. tertia.*

11. BVLLINGERVS, corculum Caluini, in respon. ad lib. Cochlei, de Scripturæ Canonice, & Ecclesiæ Catholicæ autoritate, cap. 7. *Non Statu, sed Gradus tres in Diuinitate Persona differunt.* Nunc ipse uocet Caluinistarum super istis Censuras audiamus

III. AVTOR. 1. Num cuiquam adhuc superesse dubium poterit, quin vnanimis Caluinistarum cum Lutheranis

nis sit consensus quoad Diuinitatē Christi, cenferi eam minorem patris Diuinitate? Quoad DEVM, dici solum Patrem; non Filium? Quoad Distinctionem Deitatum trium gradualium? Quoad Proprietates accidentales, non essentielles in Personis? Quoad ipsa vocabula? 2. Cui obscurum; quin eorundem vnus sit idemque sensus ac consensus cum Seruetianis, & Valentinianis? Non obstante, quod Calvinus vtrorūque autorem ferro, flammis, styloque sit vsque ad neces, ad oreum persecutus.

3. Quod si quæ tamen vlla cuiquam fibra dubitationis inhæserit; ecce tibi adimunt illam stirpitus, ac elidunt ipsi Calvinistæ. Nam ita.

1. Iohannes Simlerus lib. de æterno Dei Filio, discretè testatur ita Valentinum Gentilem docuisse. Liquet *suprà* quæst. 8.

2. Liquet idem apud Calvinum ipsum ex Confessione ipsiusmet Gentilis *Protheti* 21, §. 3. Roserius. (teste Lanoy, Roserij quondam Comministro, in *Reip. Christianæ* lib. 2. c. 4.) deprehendit hunc fœdum atheismum in fratribus suis; & arguit, cum adhuc in herba esset, (verba sunt *Quirini Cnogleri*, viri optimi) cumque vixdum in cunis positum Calvinum vagiret Euangelium.

4. Fr. Stancarū, etsi insigniter Zvinglianus, & Caluini obseruantem; in multis Lutheri admiratorem; exclamare tamen coegerunt ista Caluini Propositiones in hæc verba: *Quis diabolus, o Calvine, te seduxit, contra Filium Dei cum Ario obloqui? Simul asserere: Seructi combusti Spiritus, secundum Polonicos, in Calvinum remigravit.*

5. Idem Stancarū lib. de Trinit, in-

quit: *Omnes Ecclesia, quæ Fidem Gentuesem & Tigurinam tenent de Christo, sunt Ariana: & hoc negari non potest.* Nos domesticis testibus freti, nolimus contemnere testimonium. Præsertim, cum Arianos ista pleraque omnia docuisse, ex D. Augustini operum tom. 6. in *Sermone de Ariano*, doceamur. De istis vide in mea *Genealogia quæst. 3. 4. 5.* Nec pluribus refellere attinet.

Q V Æ S T I O X.

Nomina Veri Dei an sint & Christi, per Lutheri-caluinistas?

HÆc cum plucula sint, ibimus per singula strictim: quæ sunt, *Deus, Tetragrammaton, Altissimus, Inuisibilis, Deus glorie, Rex Regum.*

I. Christus an DEVS?

1. LUTHERVS Isa. 9. vbi Christus dicitur, *Deus fortis*, posuit *Virtus fortis*; & vt nomen, EL, Deus, Christo criperet figit id etiam creaturis commune esse; vt, tamen hic de Christo dicitur; non tamen vt de Deo vtro, sed vt de creatura dici persuaderet. Idcirco etiam 1. Ioh. 5. trium Personarum diuinarum nomina exautorauit. Sicui & Licanis suis illud, *S. Trinitas vnus Deus*, cecit. Vide *suprà* quæst. 6. Idem in Postilla fo. 41. a. to. 2. *Christus non est vacca, neque ex strygius vnus.* & fol. 304. a. *Christus non est stultus: & sua tamen negotia stultè instituit. Tantius verd inter omnes peccatores peccator est, vt eo maiorem nullum unquam tulerit hic orbis terrarum.* Hæc vero insignis reuerentia Christi est.

2. ERASMO, inc. 5. *Non Christus in Scripturis; sed Pater intelligitur, quoties absolute DEVS appellatur.* scil. vt hoc nomen Christo abstraheret.

3. MELANCHTHONI in Locis, *Christus est Aliquid diuina natura.*

4. Schegkio *Christus est Energia Patris: Lutheri. Instrumentum. Creatoris.*

5. Calvinum istis infandiora blasphemare patet *suprà* quæst. 9.

AVTOR. Contrarium constat ex S. Irenæo lib. 3. c. 6. *Neque Dominus, neque Spiritus Sanctus, neque Apostoli, addit c. 8. neque Propheta, qui non esset Deus, definitiue & ab-*